

U MOET TERECHTSTAAN

INHOUD

Deze brochure	3
Dagvaarding	3
Bezwaarschrift	3
Rechtsbijstand	4
Slachtoffer	4
Inzage in uw dossier	4
Getuigen en deskundigen	5
Uitstel	5
Aanwezigheid op de terechtzitting	6
Verstek	6
Openbaarheid	6
Behandeling van de zaak	7
• getuigen- en deskundigenverhoor	7
• dossier	7
• ondervraging	7
• eis	8
• pleidooi	8
• vonnis	8
• uitspraak	8
Hoger beroep	9
Vergoeding van kosten als geen straf is opgelegd	9
Adressen	10
Meer informatie	10

* Waar in deze brochure 'hij' staat, kan ook 'zij' worden gelezen.

Deze brochure

In deze brochure vindt u informatie over het verloop van het strafproces. De brochure is voor u bestemd als u een dagvaarding hebt ontvangen om voor het gerecht te verschijnen en als u niet in voorarrest zit. U ontvangt uw dagvaarding dus gewoon thuis. Zit u wel in voorarrest, dan geldt een aantal andere regels. In het huis van bewaring kunnen ze u hierover meer informatie geven.

Hebt u een overtreding begaan, dan komt u bij de kantonrechter terecht. Wordt u ervan verdacht een misdrijf te hebben gepleegd, dan gaat uw zaak naar de afdeling strafrecht van de rechtbank. Tijdens de zitting is de gang van zaken voor de kantonrechter en de strafrechter ongeveer gelijk. Voor hoger beroep gaat u naar het gerechtshof. U kunt maar één keer in hoger beroep. Daarna kunt u in cassatie bij de Hoge Raad. Meer over hoger beroep vindt u verderop in deze brochure.

Dagvaarding

In de dagvaarding die u ontvangt, staat welk feit de officier van justitie u ten laste legt. Dat is het strafbare feit waarvan men denkt dat u het hebt gedaan. In de dagvaarding staat ook waar en wanneer de behandeling van uw zaak ter terechtzitting zal plaatsvinden. Op de achterkant van de dagvaarding vindt u informatie over de rechten waarvan u gebruik kunt maken, zoals het recht op rechtsbijstand, het recht op bijstand van een tolk en het recht op inzage en afschriften van processtukken.

Bezwaarschrift

Misschien vindt u dat u ten onrechte bent gedagvaard. U kunt dan bij de griffie van de rechtbank een bezwaarschrift indienen. U hebt hiervoor acht dagen de tijd. Het bezwaarschrift richt u aan de rechtbank waar u moet voorkomen. In het bezwaarschrift omschrijft u zo duidelijk mogelijk waarom u het niet eens bent met de dagvaarding, bijvoorbeeld omdat u vindt dat u niet schuldig bent. De rechtbank zal een beslissing nemen over uw bezwaarschrift. Het kan zijn dat de rechter u vragen stelt over uw bezwaar. Vindt de rechter uw bezwaar ongegrond of niet ontvankelijk, dan wordt uw zaak gewoon op de in de dagvaarding vermelde plaats en tijd behandeld. U kunt vooraf met uw advocaat overleggen of een bezwaarschrift in uw geval zin heeft.

Rechtsbijstand

Bij een terechtzitting bent u niet verplicht om een advocaat in de arm te nemen. U mag uw eigen verdediging voeren. Het is wel verstandig om een advocaat in te schakelen, zeker als u wordt verdacht van een misdrijf. Wilt u zich laten bijstaan door een advocaat, schakel die dan zo snel mogelijk in. Hij kan zich dan tijdig op uw zaak voorbereiden. Als u de rechtsbijstand niet zelf kunt betalen, kom u in aanmerking voor gefinancierde rechtsbijstand. Uw advocaat vraagt dan een toevoeging voor u aan. U betaalt wel een eigen bijdrage. Hoe hoog die bijdrage is, hangt af van uw inkomen en vermogen. Uw advocaat of het Juridisch Loket kan u hier meer over vertellen.

Als u in voorarrest zit, krijgt u "automatisch" een advocaat toegewezen. U kunt ook om een andere advocaat vragen. Als u zelf in staat bent de aan u toegewezen advocaat te betalen en u wordt veroordeeld dan kunt u na afloop van de rechtszaak het verzoek krijgen om de kosten van rechtsbijstand terug te betalen. Ook als u hebt bekend dat u het strafbare feit hebt gepleegd, of u bent van plan om dit op de zitting te bekennen, kan het verstandig zijn de hulp van een advocaat in te roepen. Hij weet immers precies hoe alles werkt en welke mogelijkheden u hebt.

Slachtoffer

Als het slachtoffer schadevergoeding vraagt, mag hij op de zitting dat verzoek toelichten. Het slachtoffer kan ook zonder dat hij schadevergoeding vraagt als belangstellende de terechtzitting bijwonen. Hij ontvangt daarvoor meestal een uitnodiging van de officier van justitie. Het slachtoffer kan in een slachtofferverklaring de gevolgen van het strafbare feit beschrijven. Deze verklaring wordt op de terechtzitting voorgelezen. In sommige gevallen heeft het slachtoffer spreekrecht. Dan kan hij tijdens de zitting zelf het woord voeren.

Inzage in uw dossier

Van uw zaak is een dossier gemaakt. Hierin zitten stukken van bijvoorbeeld de politie en het openbaar ministerie. U heeft in beginsel recht op een afschrift van de stukken van het dossier. U kunt uw dossier inzien bij de griffie van de rechtbank. U kunt hiervoor van te voren een afspraak maken. U kunt stukken uit het dossier overschrijven

of tegen betaling om een kopie vragen. Natuurlijk kunt u dit ook aan uw advocaat overlaten. Hij zal deze stukken vaak nodig hebben om zich goed te kunnen voorbereiden op de zaak.

Getuigen en deskundigen

De officier van justitie kan getuigen en deskundigen oproepen om op de zitting te verschijnen. Deze getuigen en deskundigen worden in de dagvaarding genoemd. U kunt ook zelf getuigen en deskundigen oproepen of meenemen naar de zitting, als u denkt dat zij voor u belangrijke verklaringen kunnen afleggen. Als u denkt dat zij niet willen komen, kunt u de officier van justitie vragen hen te dagvaarden. Als de officier van justitie uw verzoek tot het oproepen van de getuige of deskundige niet overneemt en u brengt de getuige of deskundige zelf mee naar de zitting dan zal u de kosten van de getuige of deskundige in beginsel zelf moeten betalen (bijvoorbeeld reis- en verblijfskosten). Bent u van plan om getuigen en deskundigen op te roepen, mee te nemen of te laten dagvaarden, dan moet u dat uiterlijk drie dagen voor de zitting persoonlijk of per aangetekende brief aan de officier van justitie laten weten. U geeft hierbij hun naam, beroep en adres op. De officier zorgt vervolgens voor de oproeping. De officier kan ook weigeren bepaalde getuigen of deskundigen op te roepen. Hij zal u over deze beslissing informeren. Bent u het hier niet mee eens, dan kunt u op de zitting bij de rechter een verzoek indienen om de officier van justitie alsnog deze personen op te laten roepen.

Getuigen en deskundigen die de officier van justitie oproept, zijn verplicht om te verschijnen en een verklaring af te leggen. Meer informatie hierover vindt u in de brochure 'U bent getuige in een strafproces'.

Uitstel

Als u kunt laten zien dat u zich niet voldoende op de behandeling van uw zaak hebt kunnen voorbereiden, kunt u uitstel van de zitting krijgen. U moet dan wel een reden opgeven. Ook kan de zitting worden uitgesteld als u op het geplande tijdstip onmogelijk aanwezig kunt zijn, bijvoorbeeld omdat u ziek bent. Voor het vragen van uitstel kunt u terecht bij de griffie van het gerecht waar u moet voorkomen. Vraag dit uitstel zo snel mogelijk aan nadat u de dagvaarding hebt ontvangen. U kunt dit natuurlijk ook aan uw advocaat overlaten. De rechter is niet verplicht de

zitting uit te stellen. Informeer daarom op de dag van de zitting bij de griffie of de zitting is uitgesteld of dat de zaak toch wordt behandeld, zonder dat u er bij bent.

Aanwezigheid op de terechtzitting

U bent in beginsel niet verplicht op de zitting te verschijnen. U kunt uw verdediging overlaten aan uw advocaat, maar u moet hem daarvoor machtigen. De rechter moet beoordelen of hij daarmee instemt. Als hij dat nodig vindt, kan hij de behandeling aanhouden. U ontvangt dan een oproeping om toch te verschijnen.

Verstek

Als u niet reageert op de dagvaarding, niet op de zitting verschijnt en uw advocaat niet machtigt uw verdediging te voeren, kan de rechter uw zaak bij verstek behandelen. Soms zal de rechter geen verstek verlenen, omdat hij vindt dat u echt aanwezig moet zijn. De zaak wordt dan uitgesteld en u wordt nog een keer opgeroepen. Wilt u wel reageren, maar niet op de zitting verschijnen, dan kunt u de rechter een brief schrijven. In deze brief geeft u uw mening over wat er in de dagvaarding staat. De rechter kan uw mening dan in zijn oordeel betrekken. Als de rechter vindt dat u absoluut op de zitting aanwezig moet zijn, dan kan hij u zo nodig laten halen door de politie.

Openbaarheid

Terechtzittingen zijn in de regel voor iedereen toegankelijk, dus ook voor uw familie en kennissen vanaf 12 jaar. Ook slachtoffers en journalisten kunnen op de zitting aanwezig zijn. De rechter beslist of er ook pers aanwezig mag zijn bij zaken die over minderjarigen gaan. In uitzonderingsgevallen kan een zaak "achter gesloten deuren" worden behandeld. Het publiek en meestal ook de journalisten moeten dan de zaal verlaten. Als u wilt dat uw zaak achter gesloten deuren wordt behandeld, moet u dat direct aan het begin van de zitting aan de rechter vragen. U moet dan wel de reden opgeven. De rechter beslist of hij uw verzoek honoreert.

Behandeling van de zaak

Als u niet precies weet in welke zaal u moet zijn, kunt u zich melden bij de portier van het gerechtsgebouw. Hij zal u de weg wijzen. Meestal kunt u wachten op de gang. Als de zaak begint, wordt u gevraagd in de zaal te komen. Bij de politierechter en de kantonrechter is in de zaal één rechter, een griffier en de officier van justitie aanwezig. Als de zogenaamde meervoudige kamer van de rechtbank uw zaak behandelt, dan zijn er, naast de griffier en de officier van justitie, drie rechters aanwezig. De rechter die in het midden zit, is de voorzitter.

De rechter begint met het vragen van uw naam en andere persoonsgegevens. Daarna zal hij tegen u zeggen dat u goed op moet letten en dat u niet verplicht bent om vragen te beantwoorden. Vervolgens leest de officier van justitie de tenlastelegging voor. De tenlastelegging kent u al uit de dagvaarding. Daarin staat waarvan u wordt verdacht. Zijn er getuigen en deskundigen opgeroepen, dan worden hun namen voorgelezen. Hebt u getuigen of deskundigen meegenomen die niet zijn genoemd, dan moet u die op dat moment direct opgeven. Doet u dat niet, dan hoeft de rechter hen niet te horen.

Getuigen- en deskundigenverhoor

Alle getuigen of deskundigen moeten een eed of belofte afleggen; zij zijn ook verplicht te antwoorden. Getuigen worden één voor één ondervraagd. De rechter zal de andere getuigen vragen de zaal te verlaten. Ze horen elkaars verklaringen dus niet. Na het getuigen- en/of deskundigenverhoor vraagt de rechter u wat u van de afgelegde verklaringen vindt.

Dossier

Daarna vertelt de rechter welke schriftelijke stukken er in uw dossier zitten, zoals het proces-verbaal van de politie, een voorlichtingsrapport van de reclassering en zo meer. U en uw advocaat hebben deze stukken al kunnen inzien. Als u wilt dat er uit de stukken nog iets wordt voorgelezen tijdens de zitting, kunt u dat aan de rechter vragen. U kunt de rechter ook vragen om stukken toe te voegen aan het dossier.

Ondervraging

De rechter zal u ondervragen. Als verdachte bent u niet verplicht op deze vragen te antwoorden. U hoeft ook niet, zoals de getuigen, een eed of belofte af te leggen.

Eis

Als de rechter voldoende weet over uw zaak, geeft hij het woord aan de officier van justitie. Hij zal nu zeggen wat hij van de zaak vindt; dat heet het requisitoir. Ten slotte zegt hij welke beslissing volgens hem zou moeten worden genomen. Dat is de eis. De eis is een voorstel van de officier van justitie, de rechter kan anders beslissen.

Pleidooi

Nadat de officier van justitie zijn eis heeft voorgelezen, krijgt u (of uw advocaat) het woord. U kunt dan alles naar voren brengen wat volgens u voor uw verdediging van belang is. Dit heet het pleidooi. De officier mag daar weer op reageren. Vervolgens krijgt u of uw advocaat nog een keer het woord. Ten slotte hebt u, als verdachte, in ieder geval het laatste woord, maar u hoeft daarvan geen gebruik te maken.

Vonnis

Het proces eindigt uiteindelijk met een vonnis van de rechter. Dit kan zijn: vrijspraak, ontslag van rechtsvervolging of een veroordeling. De rechter kan u veroordelen tot bijvoorbeeld een geldboete, gevangenisstraf of het verrichten van werkzaamheden; de zogenoemde taakstraf.

Naast deze hoofdstraffen zijn er nog enkele bijkomende straffen of maatregelen mogelijk zoals ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen, ontzetting uit bepaalde rechten en verbeurdverklaring van inbeslaggenomen goederen. Ook terbeschikkingstelling (TBS) behoort soms tot de mogelijkheden. Bij het bepalen van de straf en de strafmaat houdt de rechter rekening met de aard en de ernst van het door u gepleegde strafbare feit. Ook kijkt hij naar de omstandigheden waaronder u het feit hebt begaan en met de gevolgen van het strafbare feit voor het slachtoffer. Als de rechter u een geldboete oplegt, houdt hij rekening met uw financiële situatie.

Uitspraak

De kantonrechter en de politierechter doen meestal onmiddellijk na de mondeling zitting uitspraak. U krijgt ook te horen of hoger beroep mogelijk is. Bent u niet van plan om in hoger beroep te gaan, dan kunt u daar direct afstand van doen. U mag er ook nog over nadenken, want u hebt twee weken de tijd om te beslissen. De meervoudige kamer van de rechtbank doet meestal niet meteen uitspraak. De voorzitter van de rechtbank vertelt u aan het einde van de zitting wanneer de uitspraak zal zijn. Dat moet binnen veertien dagen nadat de zitting is gesloten.

U bent niet verplicht om bij de uitspraak aanwezig te zijn. U kunt ook bij de griffie van de rechtbank informeren hoe het is afgelopen. Doe dat wel zo snel mogelijk, ander hebt u kans dat de termijn voor hoger beroep is verstreken. U kunt de griffie vragen om een afschrift van de uitspraak.

Hoger beroep

Als u het niet eens bent met de beslissing van de rechtbank, kunt u in hoger beroep gaan. U moet dit in beginsel doen binnen veertien dagen na de uitspraak. Ook uw advocaat of iemand anders kan voor u in hoger beroep gaan, maar u moet daarvoor wel een schriftelijke machtiging geven. Als u in hoger beroep gaat moet u aangeven wat daarvan de reden is. U kunt dat invullen op het zogenaamde grievenformulier. U kunt daarnaar vragen bij de centrale balie van het gerechtshof. Houdt er rekening mee dat ook de officier van justitie in hoger beroep kan gaan. U ontvangt hiervan bericht.

In hoger beroep wordt uw zaak behandeld door het gerechtshof. Bij het hof zijn altijd drie rechters, die raadsheren heten, ook als het vrouwen zijn. Ook de officier van justitie heet anders, namelijk advocaat-generaal of procureur-generaal. De procedure tijdens de zitting is verder hetzelfde als bij de rechtbank.

Vergoeding van kosten als geen straf is opgelegd

Als uw zaak definitief is geëindigd zonder dat de rechter een straf of maatregel heeft opgelegd, kunt u binnen drie maanden vergoeding vragen van kosten die u hebt moeten maken. Vergoeding is niet mogelijk als u wel schuldig bent verklaard, maar u geen straf hebt gekregen vanwege uw persoonlijke omstandigheden (het zogenaamde rechterlijk pardon).

Voor vergoeding komen in aanmerking reis- en verblijfskosten, advocaatkosten en alle eventuele andere kosten die u hebt gemaakt in het belang van het onderzoek. U kunt hierbij denken aan kosten voor getuigen en deskundigen. Ook voor inkomsten, die u door het onderzoek gemist hebt, kunt u een vergoeding vragen. Een verzoek tot vergoeding van uw kosten moet u indienen bij de griffie van het gerecht waar uw zaak is behandeld. De griffie kan u hierover meer vertellen.

Adressen

De adressen en telefoonnummers kunt u vinden op www.rechtspraak.nl. Op de internetsite kunt u ook meer lezen over de procedures bij de rechtbank, het gerechtshof of de Hoge Raad.

Het **Juridisch Loket** heeft een landelijk telefoonnummer voor informatie of voor het maken van een afspraak met een van de medewerkers. Het telefoonnummer is 0900 – 8020. De medewerkers kunnen u vertellen in welke plaatsen een kantoor van het Juridisch Loket gevestigd is. U kunt hiervoor, en voor meer informatie, ook kijken op de internetsite www.hetjl.nl

Meer informatie

U vindt de rechterlijke organisatie ook op internet: www.rechtspraak.nl. Hier kunt u onder meer terecht voor adressen van rechtbanken en informatie over procedures bij de rechter. Informatie over het ministerie van Veiligheid en Justitie vindt u op www.justitie.nl. Ook het Openbaar Ministerie heeft een eigen site www.om.nl.

Ook over andere onderwerpen op het gebied van rechtspraak zijn brochures beschikbaar. U kunt de brochures downloaden op www.rijksoverheid.nl/documenten.

Deze brochure is een uitgave van de Raad voor de rechtspraak, afdeling Communicatie, postbus 90613, 2500 EH Den Haag. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

Maart 2017